

Veteran i velkjent vigør

De politisk valgte NFF-lederne har i ti nummer av tidsskriftet fortalt om sine ulike erfaringer fra de siste 30 årene av foreningens lange historie. Nå står de fast ansatte generalsekretærene for tur. NFF presenterer frem til jul hver av de seks generalsekretærene og deres synspunkter og minner fra den samme perioden. Først ut er cand.pharm. Mathis Gundersveen, som satt i generalsekretærens stol fra 1967 til 1973.

Tekst og foto: Erlend Lønnum

Tidligere apoteker Mathis Gundersveen var generalsekretær i Norges Farmaceutiske Forening i seks år. I dag nyter han pensjonisttilværelsen.

sjonerte arbeidsjernet som formann i Norsk Farmasihistorisk Selskap, leder av Pensjonerte Apotekeres Forening og lobbyist i den lokale golfklubben. Arbeidskapasiteten og aktiviteten er det med andre ord ingenting å si på. Og ingen blir vel forundret når man hører at han i disse dager ivrer som ambisiøs husbygger på hjemstedet Ski.

Historisk tilbakeblikk

I Norges Farmaceutiske Forening hadde Gundersveen bakgrunn som styremedlem i Oslo krets og medlem av Hovedstyret før han tiltrådte generalsekretærstillingen i 1967. Før han vil fortelle noe fra denne perioden, insisterer han på å trekke frem to personligheter som han mener har betydning for foreningen og ham selv: forgiengerne i generalsekretærstillingen, Inge Johannessen (1948-1960) og Aage Petersen (1960-1967).

Johannessen, som bygde opp igjen NFF etter krigen, ble indirekte et offer for myndighetenes politikk. Til og med 1962 ble samtlige lønnsoppgjør mellom NAF og NFF avgjort ved tvungen lønnsnemnd, hver gang under henvisning til faren for liv og helse ved en streik. Årsaken var at NAF konsekvent nektet å forhandle før apotekerne på forhånd hadde fått klare forsikringer om kompensasjon for de økede personalutgiftene. Her fant Aage Petersen et genialt mottrekk ved å klage staten Norge inn for ILO (den internasjonale arbeidsorganisasjon) for brudd på den frie forhandlingsrett.

— Dette resulterte ikke i noe annet enn at justisministeren måtte avgi forklaring til ILO. Men NFF vant en psykologisk seier og tvang NAF til å forandre forhandlingstaktikk. Fra 1964 har dermed lønnsoppgjørene mellom

de to foreningene fulgt samme prosedyre som ellers i arbeidslivet, beretter Gundersveen, som beskriver Petersen som en uovertruffen forhandler og engasjerende taktiker.

— Han lærte meg veldig mye og var medvirkende til min store interesse for fagforeningsarbeid. Å overta etter ham ble som å hoppe etter Wirkola, selv om han ikke hadde hoppet enda på den tiden.

Hektisk foreningsliv

Fremdriften i foreningsarbeidet ble i stor grad prisgitt generalsekretærens arbeidskapasitet siden sekretariatet på den tiden bare besto av to kontordamer foruten ham selv. NFF hadde flere unge farmasøytter i sine rekker, i tillegg til en ikke altfor god økonomisk ballast. Dessuten fungerte generalsekretæren som redaktør for foreningstidsskriftet, som kom ut to ganger i måneden. Først i 1972 ble Vibeke Lem Nordahl NFFs første fast ansatte redaksjonelle medarbeider (15 timers stilling).

— Med såpass begrensede ressurser måtte jeg gjøre alt selv, så det ble mye saksing og liming og et altfor kjedelig tidsskrift egentlig. Det var i det hele tatt foreningsarbeid døgnet rundt med en rekke kretsmøter og mye reising og

Serien «NFFs generalsekretærer gjennom 30 år», der vi presenterer de seks generalsekretærene fra 1967 og frem til i dag, starter i NFF 7/2000. I denne utgaven møter vi:

Mathis Gundersveen
Kirsten Bjørhovde
Marit Sigurdson
Jon Laake
Per Engebreitsen
Edvin Alten Aarnes

Hvem skal forhandle for apotekene i fremtiden?

Skilles reseptarene ut i egen seksjon? Og hva med de farmasøytiske kandidatene som blir driftskonsesjonærer? Spørsmålene er mange fra foreningsveteran Mathis Gundersveen nå som en apoteklov «full av godord» står for døren. Noe klart svar har han derimot ikke. — Vi som har gått ut på dato, kan bare sitte på sidelinjen og registrere hva som skjer. Men om jeg får komme med et lite råd, må det være å sørge for å ha en stabil basis for man foretar eventuelle endringer. Derfor er det viktig å beholde dagens system så lenge som mulig.

personlig kontakt i tillegg til alle de andre oppgavene. Derfor ble det med seks slitsomme, men viktige år. NFF-perioden har tross alt vært en vesentlig del av min skoleing, så jeg ville ikke vært den foruten.

Utdanning og sykehusfarmasi

Ved siden av de sedvanlige lønnsforhandlingene satte han fort inn krefter i utdanningsspørsmål. Med en fersk reseptarutdanning for hånden var Gundersveen med på å revidere og organisere denne. På slutten av 1960-tallet flyttet den raskt voksende utdanningen fra en enkel leilighet til moderne lokaler i drabantbyen Veitvet.

— Vi fikk endelig orden på reseptarstudentenes fasiliteter, blant annet i form av nye laboratorier. Dermed fant utdanningen sin egen form på samme måte som distriktshøyskoleordningen, minnes Gundersveen.

En annen revisjon av betydning var myndighetenes skjerpede krav til legemiddelhandteringen ved sykehusene. Her engasjerte NFF seg sterkt og bidro til at Norge fikk nye forskrifter forut for sin tid.

— Jeg hadde følelsen av å pløye nytt land da det å etablere nye stillinger ved sykehusene var en kompleks affære. Arbeids- og ansvarsområder måtte kartlegges og defineres. Ikke sjelden måtte jeg opptre som rådgiver for dem som per definisjon skulle være min motpart. Dette ga meg et dobbelt ansvar, sier Gundersveen.

I samme periode ble Norske Sykehusfarmasøytters Forening stiftet, med NFF som aktiv fødselshjelper.

— NSF skal ha hovedparten av æren for at norsk sykehusfarmasi har en så solid posisjon som den faktisk har. Derfor er det beklagelig at sykehusfarmasi har kommet i en slik situasjon at den ikke er i stand til å møte morgendagens harde konkurranse om attraktiv farmasøytisk arbeidskraft, beklager generalsekretæren.

Nordisk samarbeid

I Gundersveens «regjeringsperiode» ble det videreutviklet et betydelig internasjonalt samarbeid som også NAF etter hvert fulgte opp, delvis etter påtrykk fra NFFs noe yngre studentenes fasiliteter, blant annet i form av nye laboratorier. Dermed fant utdanningen sin egen form på samme måte som distriktshøyskoleordningen, minnes Gundersveen.

En annen revisjon av betydning var myndighetenes skjerpede krav til legemiddelhandteringen ved sykehusene. Her engasjerte NFF seg sterkt og bidro til at Norge fikk nye forskrifter forut for sin tid.

— Jeg hadde følelsen av å pløye nytt land da det å etablere nye stillinger ved sykehusene var en kompleks affære. Arbeids- og ansvarsområder måtte kartlegges og defineres. Ikke sjelden måtte jeg opptre som rådgiver for dem som per definisjon skulle være min motpart. Dette ga meg et dobbelt ansvar, sier Gundersveen.

— Den nye loven består av en rekke overmodne reformer som forlengst burde vært gjennomført. Dels på grunn av departemental sendrekthet og dels på grunn av et sterkt ønske blant tjenestemenn i departementene om å få innført en økonomisk markedsliberalisme som et konkurranseelement i legemiddelomsetningen, kom hele dette revisjonsarbeidet til å trekke i langdrag. Hele utviklingen i 90-årene er en eneste klar ansvarsfraskrivelse fra myndighetenes side.

Konsekvensene er at rent forretningsbaserte enheter blir regelen i fremtidig apotekdrift, og at de kommersielle hensyn seirer på bekostning av kundene. Apotekene må tilpasse seg en strømlinjeformet distribusjon med konkurranse og inntjening for øye. Og i et slikt kommersielt vesen skyves faget lett til side, spør Gundersveen. Han mener det er viktigere enn noen gang at NFF og NAF setter seg sammen for å diskutere fremtiden.

— NFF i dag er ikke bare en yrkesorganisasjon med ansvar for lønnsforhandlinger. Utdanning, politikk og internasjonale kontakter er også viktige oppgaver. Dette må for all del ikke forkludres, advarer den tidligere generalsekretæren, og kommer med følgende oppfordring:

— De apotekene som klarer å forene økonomiske hensyn med en faglig profil, vil få kunder på sikt. Men da må det jobbes hardt og målbevisst.